

In memory

УДК 821.161.2.09'06

ББК 823 (4 Укр)

РУСІВСЬКИЙ БУДИТЕЛЬ... ПАМ'ЯТІ ТЕОФІЛА ВІНОГРАДНИКА (02.03.1932 – 07.10.2010)

Є. М. БАРАН

Івано-Франківська організація Національної спілки письменників України

Ключові слова: краєзнавство, Снятинщина, Русів, Василь Стефаник.

Я не пригадую, коли ми познайомилися і за яких обставин. Здається, сам Теофіл Ілліч підійшов до мене в центрі Івано-Франківська й сказав, що видав книжку про Івана Франка і Василя Стефаника й попросив підтримки на комісії з присудження премії імені Василя Стефаника. Це був високий, міцний чолов'яга з широким добродушним обличчям, з військовою виправкою і широким швидким кроком. Волосся мав зачесане догори з виразними залисинами, добре посіяне сивиною.

На вигляд я б йому дав років 60-65 не більше. Тому був здивований, коли почув, що Теофілові Іллічу вже 75. «Я з родини довгожителів. Моя мама прожила за 90-то, а батько загинув на війні. То я вдався у свою маму».

Я знав, що Теофіл Ілліч до виходу на пенсію працював в органах міліції, здається, мав звання полковника. Але справжнім покликанням цього чоловіка було краєзнавство. Він був одержимий говорити про людей свого краю – Снятинщини. Він був закоханий у своє рідне село Русів. Це Він мені показав і розказав у Русові про родину Стефаників. Повів на стару хату Стефаника, у якій той народився, і яка тепер поволи розлазиться, оскільки є власністю нащадків Стефаникових і влада не пхається до тої хати зовсім. Се Він весною цього року показав мені могилу свого учителя Івана Федорака, прах якого перевіз із Караганди додому і відкрив пам'ятник останньому в селі Русові біля школи. Се Він

він запросив на відкриття меморіальної дошки письменникові і просвітителью Михайлові Вахнюку, яку за свої кошти замовив і з родичами Вахнюка прикріпив на хаті, де той народився. Се Він своїми зусиллями і коштами встановив 9 меморіальних дошок на Снятинщині і в Івано-Франківську (письменникові Михайлові Павлику, педагогу Василю Равлюку та ін.). Се Він видав твори свого учителя Івана Федорака, а 2010 року вийшли й спогади, упорядкові і видані фактично коштом Виноградника. Се Він виступав зі статтями і нарисами краєзнавчого характеру в районній і обласній пресі. Коли всі забували якусь пам'ятну дату, Він нагадував, не давав забути. Се Він організував відзначення 100-річчя від дня народження Юрія Стефаника влітку позаминулого року, і коли ми йшли з цвинтаря, то молодий заступник голови райадміністрації з гуманітарних питань не повстидався перепитати мене: «А хіба цей чоловік, Юрій, такий відомий, що йому аж треба святкувати ювілей?», на що я відповів: «Йому треба. А ось Вам сумніваюся»...

Десь весною минулого року я повертався автобусом з Чернівців, і в Снятині підсів Виноградник. Він цілу дорогу мені розповідав, що треба ще зробити і кому відкрити меморіальну дошку. Се Він мене двічі запрошував на вручення районної премії імені Марка Черемшини, а коли я запитував: «Чим будемо добиратися?», відповідав: «Нехай се Вас не хвилює. Прошу мене підтримати». І ми були у Снятині в музеї, й виступали, і Він підкреслював, що на цей культурний захід приїхав голова Івано-Франківської організації НСПУ. Він замовив і оплатив виготовлення медалей районної премії імені Марка Черемшини. Він переконував, що ще має встановити меморіальну дошку поетові Григорію Гришку. Що треба звернутися з листом до районної влади, аби вже не чіпала пам'ятника Стефаника в місті (там збиралися цей пам'ятник вкотре переносити).

А весною 2010 р. запитував, чи можна йому подавати заяву в Спілку письменників? На що я відповів: «Теофіл Іванович, Ви знаєте, що я ставлюся до Вас із повагою. Але чи треба Вас вислуховувати якісь претензії, закиди, упередження?». Він подумав і відповів: «Доживемо до осені, а там побачимо...». Не дожив.

Коли його обрали на посаду відповідального секретаря обласної Спілки журналістів, він був втішений, як мала дитина, що зможе щось змінити. Однак через тиждень я дізнався, що Теофіл Іванович відмовився від цієї посади. Коли його перестрів у місті, то на моє запитання він тільки відмахнувся: «Євгене Михайловичу. Я не думав, що там таке болото...». І більше коментувати не захотів.

Декілька разів його твори висували на здобуття обласної премії ім. Василя Стефаника і всі рази кандидатуру Виноградника відхиляли. Мовляв, се не той рівень. Я вже говорив, що давайте відзначимо його заслуги або медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям», або ж премією, – нічого в цьому поганого немає, бо чоловік працює. «Ну, Ти підтримуєш мільтонів», – закидав дехто мені з членів комісії. На такі аргументи я вже не знав, що відповідати і тільки розводив руками.

Десь наприкінці вересня Теофіл Іванович мені зателефонував: «Свєгене Михайловичу, Ви обіцяли написати відгук на спогади Івана Федорака». «Так, – відповів я, – до кінця осені це зроблю». «Ну, тоді дякую і до побачення».

Я не знав, що говорю з ним востаннє. Приїхавши з літературного фестивалю у Закарпатті, мені зателефонував у вівторок, 12 жовтня, Дмитро Юсип і повідомив, що Теофіл Іванович помер. «Як? Коли?». «Та от, вже в суботу й поховали. З письменників був тільки Володимир Качкан і я».

«Що сталося?» – перепитав я. «Не знаю, щось з нирками. Перед смертю казав дружині, що його залікували»....

У Русові є вулиця братів Виноградників – власне, вулиця батька і стрія Теофіла Івановича, які загинули на фронті. Я думаю, що в Івано-Франківську мала би бути вулиця Теофіла Виноградника – краєзнавця і літератора, людини щедрої і щирої. Людини, яка до останку віддавала свій борг землі. Землі, на якій Теофіл Виноградник виріс, на якій ВІН жив, і в яку ВІН повернувся...

*Стаття надійшла до редакційної колегії 12.11.2010р.
Рекомендовано до друку канд. істор. наук, доц. Бурдуланюком В.М.*

**RUSIVSKYY AWAKENERS ...
MEMORY THEOPHILOS VINOGRADNIK
(02.03.1932 – 10.07.2010)**

E. M. BARAN

Ivano-Frankivsk National Union of Writers of Ukraine

Key words: *area studies, Snyatynschyna, Rusov, Vasil Stefanik.*